

PREDBEŽNÉ STANOVISKO K NÁVRHU S NIŽŠOU DÔLEŽITOSŤOU

I. VŠEOBECNÁ ČASŤ

1. *Názov*

Návrh Nariadenia Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 168/2007, ktorým sa zriaďuje Agentúra Európskej únie pre základné práva

2. *Číslo a dátum zverejnenia dokumentu EK, (prípadne číslo a dátum zverejnenia dokumentu Rady EÚ)*

COM(2020) 225 final

2020/0112 (APP)

- zverejnené 5.6.2020

3. *Označenie výboru alebo pracovnej skupiny*

FREMP

4. *Gestorský ÚOŠS*

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

5. *Charakteristika prijímaného aktu*

Nariadenie Rady

6. *Metóda schvaľovania*

jednohlasnosť

7. *Stručné zhrnutie obsahu a cieľa návrhu*

Cieľom návrhu na zmenu nariadenia je zosúladiť určité ustanovenia zakladajúceho nariadenia agentúry so spoločným prístupom pripojeným k spoločnému vyhláseniu Európskeho parlamentu, Rady EÚ a Európskej komisie o decentralizovaných agentúrach z 19. júla 2012 (ďalej len „spoločný prístup“) s cieľom zvýšiť efektívnosť, relevantnosť a riadenie agentúry a objasniť, že od nadobudnutia platnosti Lisabonskej zmluvy sa rozsah činností agentúry vzťahuje na právomoci Únie, a preto zahŕňa tematické oblasti policajnej spolupráce a justičnej spolupráce v trestných veciach. Návrh zmeny zakladajúceho nariadenia Agentúry EÚ pre základné práva má technický charakter.

8. *Navrhovaný dátum implementácie*

Toto nariadenie nadobudne účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v Úradnom vestníku Európskej únie.

II. STANOVISKO SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Slovenská republika dlhodobo podporuje zámer odstrániť akékoľvek pochybnosti o právomoci Agentúry EÚ pre základné práva (ďalej len „FRA“) venovať sa výskumu a monitoringu v oblasti ľudských práv vo všetkých oblastiach pôsobnosti Európskej únie.

Dáta a analýzy FRA sú pre Slovenskú republiku neoceniteľným zdrojom informácií a v niektorých témach jediným zdrojom kvalitných dát o stave ľudských práv v Slovenskej republike.

Predkladaný návrh je primárne dôsledkom dlhodobého sporu medzi Komisiou a Radou týkajúci sa prijímania Viacročného rámca (ďalej len „MAF“) pre FRA. Tento spor má dva základné komponenty, pričom návrh reaguje na oba.

1. Prvým je zahrnutie témy justičnej spolupráce v trestných veciach a policajnej spolupráce do práce FRA.

Čl. 3 ods. 1 platného znenia nariadenia hovorí, že „Agentúra plní svoje úlohy s cieľom uvedeným v článku 2 v rámci právomocí Spoločenstva, ktoré ustanovuje Zmluva o založení Európskeho spoločenstva.“. Justičná a policajná spolupráca bola súčasťou tzv. tretieho piliera a teda nebola zahrnutá do pôsobnosti FRA v roku 2007, avšak prijatím Lisabonskej zmluvy sa stala pevnou súčasťou úloh Únie upravených v 3. a 4. kapitole Zmluvy o fungovaní EÚ. Návrhy Komisie pre MAF preto v rokoch 2013 a 2016 zahŕňali aj túto tematickú oblasť. Komisia sa opierala o čl. 1 TEU, podľa ktorého „Únia nahrádza Európske spoločenstvo a je jeho právnym nástupcom.“ V zmysle tohto ustanovenia sa má za to, že tam, kde *acquis* odkazuje na ES, myslí sa tým EÚ. CLS však vydala právne stanovisko (6138/11 a 6318/12), ktorým okrem iného vyjadrili pozíciu, že tento postup nemožno uplatniť v prípade, ak by sa tým rozšíril mandát agentúry, pretože prijatím Lisabonskej zmluvy štáty vyjadrili vôľu rozšíriť právomoc únie, nie agentúry a je potrebné vyjadrenie vôle členských štátov, aby mandát FRA danú oblasť pokrýval a preto je potrebné novelizovať citované nariadenie Rady. S touto pozíciou sa zhodli viaceré členské štáty. Slovenská republika mala pozíciu, že novelizácia nie je potrebná, no v roku 2016 ako predsednícka krajina sme sa pridržovali pozície väčšiny a teda pozície CLS. V každom prípade je totiž na prijatie MAF potrebná jednomyselnosť, ktorá nebola dosiahnuteľná.

Výsledkom sporu v rokoch 2013 aj 2016 teda bolo, že oblasť justičnej spolupráce v trestných veciach a policajnej spolupráce bola z MAF vyňatá a Komisia, Rada a viaceré členské štáty vydali k problému vlastné vyhlásenia, ktoré sú súčasťou záznamu z rokovaní Rady. Vo svojich vyhláseniach vyzvala Rada a niektoré členské štáty Komisiu aby predstavila návrh zmeny nariadenia tak, aby mohla byť citovaná tematická oblasť súčasťou práce FRA. Na margo je potrebné uviesť, že FRA sa týmto oblastiam venuje napriek tomu, že nie sú zahrnuté v MAF, pretože v zmysle platného nariadenia sa môže venovať aj témam na základe žiadosti Komisie, Parlamentu alebo Rady (čl. 5 ods. 3).

2. Druhou spornou témou bol samotný proces prijímania MAF, ktorý sa viacerým členským štátom javil neprimerane zložitý. V zmysle platného nariadenia pripravuje návrh MAF Komisia v spolupráci so správnou radou FRA, následne Rada na návrh Komisie a po porade s Európskym parlamentom prijme pre agentúru viacročný rámec, pričom na prijatie návrhu sa vyžaduje v Rade jednomyselnosť. Následne sa v niektorých krajinách vyžadoval súhlas národných parlamentov (GB a DE), čo spôsobilo že proces prijímania MAF trval aj dva roky. MAF je pritom iba rámcový plán práce, ktorý nezahŕňa rozpočet agentúry. Ostatné agentúry s podobným postavením, ako je napríklad EIGE (Európsky inštitút rodovej rovnosti zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady č. 1922/2006) si takýto plán stanovujú sami a nevyžaduje sa teda ani súhlas ČŠ ani inštitúcii únie.

K substantívnym bodom návrhu:

K článku 3 (rozsah pôsobnosti) - zohľadňuje sa dôsledok nadobudnutia platnosti Lisabonskej zmluvy pre rozsah činností agentúry, ktoré sa stali „právom Únie“ namiesto „práva Spoločenstva“, a preto zahŕňa oblasť policajnej spolupráce a justičnej spolupráce v trestných veciach (bývalý „tretí pilier“ Európskej únie).

- s návrhom súhlasíme

K článku 5a (viacročný program) - navrhuje sa nahradenia MAF „viacročným pracovným programom“, ktorý FRA vypracúva od roku 2017 v zmysle delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) č. 1271/2013, (nahradeného delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2019/715).

Viacročný program sa má predkladať Komisii a vedeckému výboru na stanovisko, a zasielať sa má aj národným styčným úradníkom v členských štátoch (v SR je ním riaditeľ odboru ľudských práv Ministerstva spravodlivosti SR). Po zaujatí stanoviska ho riaditeľ predkladá správnej rade na prijatie. Prijatý program zasiela riaditeľ Európskemu parlamentu, Rade a Komisii. Agentúre by to malo umožniť vypracovať si časový plán práce a tematického zamerania a každoročne ho prispôbovať novým prioritám.

- s návrhom súhlasíme - je však potrebné poznamenať, že niektoré ČŠ, osobitne Francúzsko sa predbežne vyjadrili, že budú zvažovať či je celkové odňatie právomoci Rady podieľať sa na príprave MAF pre nich prijateľné a je možné že návrh prejde v tejto časti zmenami.

V článkoch 4, 5, 8, 9, 10, 12 a 15 už odkaz na „Ročný pracovný program“ nahrádza odkazmi na „viacročný programový dokument“ (t. z. programový dokument obsahujúci viacročné a ročné prvky), ktorý agentúra vypracúva každý rok v súlade s rámcovým nariadením o rozpočtových pravidlách.

- s návrhom súhlasíme

K článku 12 (správna rada) - Navrhované zmeny sa týkajú viacerých technických a procesných aspektov:

- dodatočné administratívne a rozpočtové zručnosti požadované od jej členov;
- možnosť opätovného vymenovania bývalého člena alebo náhradníka na funkčné obdobia, ktoré nenasledujú po sebe;
- nahradenie člena pred tým, ako sa uplynutím jeho funkčného obdobia naplní päťročné funkčné obdobie jeho predchodcu;
- upresnenie, že na voľbu predsedu a podpredsedu správnej rady je potrebná dvojtretinová väčšina a že ďalší dvaja členovia výkonnej rady sa volia väčšinou členov správnej rady (v oboch prípadoch nemá člen vymenovaný Radou Európy hlasovacie právo);

Ako aj úprava právomocí správnej rady

- právomoci menovacieho orgánu – ktoré sa na základe rozhodnutia delegujú na riaditeľa, ktorý je zas oprávnený delegovať tieto právomoci ďalej, a správna rada môže pozastaviť takéto delegovania, ak si to vyžadujú výnimočné okolnosti;
- rada prijíma bezpečnostnú stratégiu (vrátane pravidiel manipulácie s utajovanými skutočnosťami EÚ); prijíma pravidlá riadenia a predchádzania konfliktu záujmov;
- prijíma komunikačnú stratégiu;
- na rozhodovanie o bežných záležitostiach sa požaduje väčšina členov správnej rady;
- mimoriadne zasadnutie správnej rady možno zvolať aj na žiadosť Komisie.

- s návrhmi súhlasíme

K článku 13 (výkonná rada) - Cieľom je spresnenie úloh výkonnej rady, najmä dohľad nad prípravnými prácami týkajúcimi sa rozhodnutí, ktoré má prijať správna rada, skúmanie záležitostí týkajúcich sa rozpočtových a ľudských zdrojov; úlohy spojené s prijatím stratégie boja proti podvodom vypracovanej riaditeľom; zabezpečiť primerané opatrenia, ktorými sa nadviaže na audit a vyšetrovania vykonané Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF) a Európskou prokuratúrou (EPPO); pomáhať riaditeľovi pri vykonávaní rozhodnutí správnej rady; zabezpečiť, aby tam, kde je to potrebné, mohla výkonná rada v naliehavých prípadoch prijať niektoré predbežné rozhodnutia v mene správnej rady; uviesť, že jej zasadnutia sa môžu zvolať na žiadosť jedného z jej členov; upresniť, že rozhodnutia prijíma väčšina prítomných členov a že zástupca Rady Európy má hlasovacie právo k bodom týkajúcim sa rozhodnutí, ku ktorým má právo hlasovať v správnej rade, a to v súlade s článkom 12 ods. 8.

- s návrhmi súhlasíme

K článku 15 (riaditeľ) - funkčné obdobie riaditeľa sa predĺži na päť rokov (namiesto troch) a aby sa postup výberu začal v priebehu dvanástich (namiesto deviatich) mesiacov predchádzajúcich koncu jeho funkčného obdobia; zavedenie zodpovednosti riaditeľa za vykonávanie rozhodnutí prijatých správnu radou, prípravu akčného plánu, ktorým sa nadväzuje na závery retrospektívnych hodnotení, stratégiu boja proti podvodom a akčný plán, ktorým sa nadviaže na auditorské správy a vyšetrovania OLAF-u; a aby sa na odvolanie riaditeľa agentúry v prípade pochybenia, neuspokojivých výsledkov a opakujúcich sa alebo závažných nezrovnalostí požadovala dvojtretinová väčšina členov správnej rady.

- s návrhmi súhlasíme

K článku 30 (hodnotenia) - Zmeny, ktorými sa spresňuje, že hodnotenie agentúry dáva Komisia vypracovať každých päť rokov, so začiatkom od nadobudnutia účinnosti tohto pozmeňujúceho nariadenia; a že pri príležitosti každého druhého hodnotenia sa posúdia výsledky dosiahnuté agentúrou so zreteľom na jej ciele, mandát a úlohy vrátane posúdenia toho, či je činnosť agentúry so zreteľom na tieto ciele, mandát a úlohy naďalej oprávnená.

- s návrhom súhlasíme

Všetky zmeny majú technický charakter a nemení sa nimi mandát agentúry ani sa jej neprideľujú žiadne ďalšie právomoci.

Vypracoval: *Marián Filčík*, tel.: ++421.2.88891517, e-mail: marian.filcik@justice.sk
Schválila: *Mária Kolíková*, ministerka spravodlivosti

